

ber 14.

szívesen

Fivére

Viteazat

szó

szíj

és Tsa

Megnyit!

zel

vasúzet

ZSVAR.

cipők

cégnél

Rubber Co.

nyit

szit

on 879.

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda
Kölcsevár, Str. Bazea
A. Pop. — Brănești-utca 17.

Uj Kelet telefonjai
Szerkesztőség 871
Kiadóhivatal 844
Nyomda 879
Képek osztály 858
E. S. Sz. 838

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

V. évfolyam, 204. szám

Ciuj (Kolozsvár) 5682. Elul 22

1922 szeptember 15. Péntek

És mégis: minden zsidót reklamálunk!

Olyan világos, mint a kétszer-kétszeres, mint a nehézkedési törvény, vagy mint az, hogy mozog a föld. Csak természetes tehát, hogy odaát felszisszennek: hogy lehet ilyet mondani! Hogy mondhatta Fischer Tivadár Aradon, hogy a zsidóság minden zsidót magának reklamál? Skandalum! A szószékre állnak és lobogtatják manzsettájukat. Erveket hasogatnak és dobhártyákat. Néha favoláznak is s a finom elérékenyedés hangján skarják meghatni a zsidóságot, de legtöbbször vad crescendo próbálják túllépteni ezt a természetes igazságot. Torquemadát emlegetik, aki „ugyancsak szeretetből akarta az embereket egyedül üdvözíteni és ugyancsak az államhatalom mögé buva ragadta torkon az embereket vonzalmával”. Ugyancsak. Tehát mi zsidók ugyancsak azt csináljuk, amit az inkvizíció csinált. Mellesleg — az inkvizíció azt vélünk, zsidókkal csinálta. Torkonragadt bennünket. Tévedés ugyan, hogy az államhatalom mögé buva, nem kellett annak bunia. Akinek bunia kellett, az mindig a zsidó volt. Nagyon jól tudják ezt odaát is, ahonnan ma megható adomákat elevenítenek fel a menekült és mindösszenen üldözött, és itt a városi polgárjogon élő ökolozsvári hejlékokban félőken meghörödő zsidó családozók. Minket is meghat az ökolozsváriaknak ez a vendégszeretete, ki tudja, talán ép e sorok írója is ennek a magyaros aránynek köszönheti, hogy a világon van és itt van a világon. De szerényen megjegyezzük, hogy ha a fuvalzó hang Jákobé is, a kéz, amely a fuvalót tartja egy kicsit Ezsámé. Igen a kéz, amely a betűket röjja s amely minket erre a hálátlanságra figyelmeztet, hogy mi a magyar vendégszeretetet ilyen szeretetlenséggel viszonzzuk, hogy most aztán minden zsidót visszareklamálunk magunknak.

Majdnem igaz, hogy a magyar liberális tudott olyan napokat teremteni a zsidók számára, hogy nemcsak papíron, hanem a való életben is érvényesült az egyenjóság. Tulontul igaz, hogy a magyar liberális kulturális hatalmas lendületéhez mérhetetlen értékű erőt nyert ezzel a zsidósággal. Voltaképpen kivette volna. Mi ugyan azt mondjuk, hogy a zsidóság többet adott a magyar liberálisnak, mint a magyar liberálisnak a zsidóságnak, de mondjuk, hogy csak annyit. A Tartozik ugyanannyi, mint a Követel: nincs egyenleg. Rendben van, de szentül visszaköveteljük a zsidóinkat. A zsidó vagyont, a zsidó intelligenciát, a zsidó cselekvőképességet, a zsidó teremtést, minden zsidót visszareklamálunk. Ugy biza. Hogy ezt eddig lepleztük, vagy takargattuk volna? Nem tudunk róla. Egy hónappal azelőtt: ugyanugy megmondottuk „A Magyar Szövetség és a zsidók” című cikkünkben, mint ahogy megmondottuk két évvel azelőtt. Hogy most hallották meg, ezt is megjósoltuk a „Háromszázézer fóruma” című cikkünkben. Mi tudtuk, hogy Arad olyan fórum lesz, ahonnan a szavunk el fog hangzani, nemcsak Szaufranciskóig, ahol testvéreink élnek, de Kolozsvárig is, ahol a fegyvertársaink. Mert azt is megmondottuk

már meggyász, hogy mi a magyarságot természetes fegyvertársnak tartjuk. De ahogy mi nem reklamálunk egyetlen magyart se, sőt egyetlen rég magyarrá áttért zsidót se, ne reklamáljon a magyarság se a mi finink közül, a mi vagyunk, a mi intelligenciánk és a mi cselekvőerőnk aktívából. Elismerjük, hogy mindenkinek joga van ahos a nemzethez tartozónak vallani magát, amelyikhez akarja. A kínai kuli vagy a tómpoornu néger büskén verheti a mellét Amerikában: én is fehér vagyok. A fehérek megmosolyogják, a temperamentusabbak megleselik, de istenem, a kulinak vagy a sötétbőrűnek joga van magát annak képviselni, aminek akarja.

Mi azokra a zsidókra se haragszunk, akik még nem jutottak el a mi igazságunkhoz. Léleken talán már el is jutottak, de a láb tétovább mint a lélek, pedig a lélek is tétova szerszám. De ha nem jöttek tegnap, majd eljönnek holnap, ha nem jönnek holnap, majd eljönnek holnapután. Ha nem jönnek a mi kálásunkra, majd eljönnek arra a hívásra, amely beennük szólal meg. Mert egészen biztos, hogy mag for bennük szólal. Ha ugyan már meg nem szólalt. A zsidó gondolatnak, a tizenhétésszázmillió világszidóságnak nagy gravitációs ereje van s az alma hiába akar a fán maradni, az almának is a gravitációs törvény parancsol. Az ilyen nagy törvény energiát a kis törvények és törvényszerűségek csak uralják, csak megsűvelik, de nem irányítják. Erdély zsidóságából nem a magyar fehér terror csinált nemzeti zsidóságot, egészen véletlen, hogy ez a terror egyidejűleg jelentkezett vagy ha nem véletlen, mondjuk hogy történelmi szükségszerűség. A zsidóság életében nem ez az első terror és fájdalom, nem is az utolsó. A zsidóság tömegeit a terror viharja szaggatja, ez a gravitációs vonzásnak természet-szerűleg segít, de nem pótolja és nem teszi nélkülözhetetlenné. A zsidóság jobbait mindig ez a terror terelte össze, ez a terror vitte egy jobb belátás felé, ez a terror fejlesztette ki benne a szelvényben magasztalt és becsmerelt zsidó szolidaritást. Mert semmi kétség, hogy ez a szolidaritás van, megvolt már huszonöt évvel azelőtt, még mielőtt a zsidó nemzeti mozgalom egy előretolt zsidó szívében kibontakozott és megvan ma huszonöt év múltán, az első győzelem, a zsidó Palesztina esztendőjében. És meglesz az elővendő években is, amikor talán a tizenhétésszázmillió zsidóság közül még sokan, nagyon sokan fognak közömbös fülekké elhaladni mellettünk és érzékeny, óvatos talpakkal mindenki más, pajtás, szomszéd, régi komszárát ügye mellett.

Mi parazo nem erre a szolidaritásra reklamálunk, amikor valamennyit magunkhoz reklamáljuk. De az alapérzésre, amelyből maga a szolidaritás is fakad. A zsidó lélekre. Mi hívjuk őket, mert szükségünk van rájuk. Hogy most ilyen nyíltan megmondjuk? Előtt is ilyen nyíltan. És aki ebben terrort lát, ám lásson terrort. És aki ezt az ám lásson még egyszer terrorra magyarázza, ám magyarázza még egyszer terrorra. Va-

gyunk olyan terroristák, hogy reklamáljuk magunknak a testvéreket. És vagyunk olyan terroristák, hogy nem reklamáljuk őket akkor, amikor megnyitják a szívüket és a zsebük egy humanista kiáltás előtt, amikor eltárlják magukat és rohannak előre a morál vagy a kultura harcában. Mi vagyunk olyan terroristák, hogy nekünk senki más kulturája nem fáj és vagyunk olyan nacionalisták, hogy nekünk az általános emberi még közlebbi célunk, mint mindezek másnak. A mi nacionalizmusunk nem hódító, nem imperalista, nem határookra, de a határtalanra tekintő nacionalizmus.

Mi bezzeg nem szisszenünk fel és nem emlegetjük a szabadságtiszteletet, amikor a Magyar Szövetség szónokai póré meatekénységgel kimondották, hogy nekik kellene a zsidók is. Nem disznak kellene, hiszen a diszát adják másnak, de kellene, mert a zsidók adják a pénzt, amit mások remnyon adnak. „Nekünk a zsidó tőkésre van szükségünk” — mondotta egy kitűnő erdélyi magyar férfiú, egyébként a mérsékeltbbek közül való. Ezek az urak most felszisszennek, hogy mi is ki merjük mondani, szükségünk van minden zsidóra, tehát a pénzes zsidókra is. Nekünk, a zsidóknak. A laikus azt hinné, hogy valami rettenetes bünt követünk el, a laikus azt hinné, hogy mi csakugyan az államhatalomra támaszkodva hívjuk testvéreinket, holott a zsidóság, amely terrorizál, amely az államhatalomra támaszkodik, egyetlen bant se kapott az államhatalomtól iskolai célokra, ugyanakkor, amikor az elnyomott magyarságnak ötmillió lelit utaltak ki az államkasszából. Az elnyomott magyarság nagyon jól ért hozzá, hogy az államkasszából is pénzt kapjon és a pénzes zsidókat is magafelé fuvalozza. A zsidóság pedig, amely az államhatalom mögé bujva

Lejár
mann Goldschmidt ur

Wien

Pénzre 220 lei
Magyarságra 120 lei
Egy hónagra 40 lei
Egy székúra pályaszavara
és vidéken is 2 lei

ragadja torkon az embereket, kénytelen a maga kisembereit sorompóba állítani, kénytelen százasor is megnyitni a lelkesedés meggyötört pultfiókját, hogy utolsó garasait ki-szedegesse nemzeti iskolái és kulturája céljaira.

Nem, jó urak! minket sem a manzsettalobogtatás, sem a harsogás, sem a tremolázás ki nem térít utuakból. Mi nem támadjuk meg azokat a testvéreinket, akik még nem álltak mellénk, majd mellénk állnak. Mi nem kerestünk bűnbakokat, mert nincs is szükség bűnbakokra. Akkor se, ha mi magunk kiritáljuk is, támadjuk is a magunk mozgalmát. Ez a mi portánk dolga. Hasonló ildomtalanságra mi nem ragadtatjuk magunkat. A zsidóság nemzeti mozgalma világmozgalom, az egészben is vannak emelkedések és zökkenők, a részleteiben is, de mi ezeken a hepehupákon átélünk, mert tudjuk az irányt. Minket, se az egész magyarok, se a százalékmagyarok lármája el nem tántorít, a skolasztikusok ervei ellen viasszal tömők be a fülünket. S ha odaátról azt hajtogatják, hogy kétszerkettő öt, mi akkor is tudjuk, hogy négy. Mi most már értjük a középkori skolasztikusokat is, akik azon vitakoztak, hogy mi volt előbb a tyuk-e vagy a tojás. Ennek is valamilyen materialisztikus okai lehettek. Most nem érünk rá kutatni ezeket az okokat, de jökonnyen rájöhethetnek. Amint hogy nem valóságos, hogy Galileinek nemcsak azért kellett üldözötést tűrnie, mert az addigi tudósok a tekintélyüket féltették, de mert a régi tankönyvek otthvertak raktáron és ezeket el kellett adni. Bizony, bizony. És Galilei nem-törődve a tudósok presztizsével, nem-törődve a tankönyv-bolcsokkal, azt mondotta, hogy mégis mozog. És mi azt mondjuk: és mégis: minden zsidót magunknak reklamálunk!

Kemál felrobbantotta a keleti helyzetet

Csapatokat és hadihajókat küld Anglia Konstantinápolyba és Mezopotámiába

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Anglia helyzete Mezopotámiában és Egyiptomban egyre komolyabb kezd lenni és Konstantinápolyban is épol angolelleses a hangulat, mint a megvert Görögországban. És mind-ezt — ugylátszik — a kitartó francia bujlogatopolitikának köszönheti Nagy-britannia, Clémenceaunak és Poincarénak, akik most már nyíltan is két kártyára játszanak. A most felújuló keleti probléma nem is a Kelet ügye, hanem Franciaország és Anglia diplomáciai háboruja annak eldöntésére, hogy ki legyen ezután a Kelet ura. És a jelek szerint ismét a francia diplomácia kerekedett felül. Mezopotámiában napról-napra nagyobb méreteket ölt a mohamedán lakosság forrongása. Ennek ellensúlyozására az angol kormány elrendelte a mezopotámiai helyőrségeknek indiai csapatokkal való megerősítését.

Angolelleses tüntetés Egyiptomban

Egy másik londoni távirat arról számol be, hogy a „Daily Express” kairói jelentése szerint a kemalisták sikerei egész Egyiptomban nagy lelkesedést kelteket. Alexandriában a törökök mellett nagy tüntetések vol-

tak. És Konstantinápolyban is angolelleses zavargásokat rendeztek a győzelmi tüntelők, akiknek a megfékezésére — máltai jelentés szerint — két tég parancsot kapott, induljon azonnal Konstantinápolyba.

Lloyd George belebukik?

A mezopotámiai és kisázsiai hírekkel kapcsolatban a „Morning Post” erősen támadja Lloyd Georget a kisázsiai események miatt. Hangoztatja, hogy az angol presztizs keleten erősen megrendült. Követeli, hogy Anglia semmi eszköztől se riadjon vissza Konstantinápoly megmeatése érdekében.

Beavatkozik-e a kisantant

S ebbe a sorsdöntő vitába kezdik a kisantantot is belevonzolni. A londoni „Daily Telegraph” írja, hogy Trácia jövőjét nem lehet elválasztani a tengerszorosok kérdésétől vagy a balkáni egysúly problémájától. És hozzátesszi: semmisen lehet jellemzőbb ebben a tekintetben, mint éppen Belgrad kérése, amelyet a római szerb követ juttatott el az olasz kormányhoz. Ebben a kérdésben Szerbia részvételét kívánja a

velencei konferencián. Jugoszlávia megragadta az iniciatívát érdekeinek védelmére s a balkáni egyensúly érdekében és valószínűleg nem telik el sok idő és Románia is ugyanilyen értelemben hallatni fogja szavát. Romániát a Fekete-tenger szempontjából sem hagyhatja hidegen a kérdés. Szóval a kisanantot akarják felhasználni a nagyantant keleti érdekeinek megvédésére. De nem valószínű, hogy a kisanant belsmegy a játéka. Ezt bizonyítja az a berlini jelentés is, amely azzal a hírrel kapcsolatban, hogy Görögország Romániához és Jugoszláviához fordult, hogy a török béketárgyalásokon támogassák, Németországban azt hiszik, hogy Jugoszlávia tartózkodni fog ebben a kérdésben bármilyen intervenciótól, mivel Jugoszlávia Görögországnak a kisanantba való felvétele ellen foglalt állást azon indoklással, hogy a kisanant békés előrelépést követ, míg Görögország háborút folytat. Ha pedig Románia mégis bele fog avatkozni a török-görög ellentétbe, a kisanant válságba jut.

Mit csinál Bulgária?

Közben a Balkán-kérdés ismét bonyolultabb lett. Bolgár csapatok megtámadták a görögöket, amiből háborus konfliktus származhat. A bolgár közvélemény még két táborban van. A demokraták lapok hangoztatják, hogy Bulgária nem vehet részt a tráciai kérdés megoldásában, de az új békeszerződésben biztosítani kell Bulgária részére az Aegei-tengerhez való kijáratot. A liberális lapok ezzel szemben kijelentik, hogy Kemal pasa diadala szétrobbantja azokat a korlátokat, amelyeket a békeszerződések állítottak fel. A félhivatalos „Echo de Bulgarie” azt írja, hogy Bulgáriát közelről érinti a keleti probléma. A közvélemény reméli, hogy biztosítani fogják Bulgáriának az Aegei-tengerhez való kijáratát. Ezeket a híreket azonban fentartással kell fogadni, mert a törökök többek között Drinápolyt is követelik, ez pedig jelenleg Bulgáriáé. Achmed Riza bey, a konstantinápolyi szenátus elnöke kijelentette egy újságról, hogy a nacionalista kormány előre látta a török fegyverek győzelmét, amikor a békefeltételeket megállapította. A törökök feltétlenül visszakovetelik Drinápolyt és a Marica folyót akarják határukat, mert Konstantinápolyt csak akkor lesz biztonságban a szárazföld felől, ha Görögország határai a Marica-folyó mögé kerülnek vissza, vagyis Görögország és Törökország között ütköző államként ott lesz teljes autonómiájával Trácia. Az ellenségeskedést a törökök mindaddig nem szűnítik meg, amíg a szövetségesek az enos-midiái vonalat ajánlják határukat. Ennek a kijelentésnek nyomátéket ad egy konstancai távirat, amely arról szól, hogy Konstantinápoly városi tanácsa nagymennyiségű árpát rendelt Konstantinápolyban. Általános az a vélemény, hogy az árpa nem a török főváros, hanem a kemalista hadsereg részére szükséges.

Kemal kész tárgyalni

A görög kormány viszont elhatározta, hogy a csatázásai fronton szándékosan embert tart fegyverben Trácia megvédésére. Az ország belsejében csak a rend fenntartásához szükséges katonai erőt fogják visszatartani. A „Daily Mail” jelentése szerint a szövetségesek megismételték figyelmeztetésüket a török kormányhoz, hogy a török csapatok az antant ellenállásával fognak találkozni, ha Tráciába próbálnának behatolni. Ezzel hozható összefüggésbe az a konstantinápolyi hír, mely szerint Kemal pasa értesítette az angol kormányt, hogy kész a görögökkel békét kötni és hajlandó a fegyverszüneti tárgyalások megindítására.

A meghódított Szmirna

új kormányzójává Kemal pasa Nureddin basát nevezte ki. Szmirna eddigi főparancsnoka, Gheorghiadés, a „Románia” nevű román híjón Konstantinápolyba indult, ahonnan Svájcba utazik. A görögországi hangulat még mindig ingatott. Trandafilakos miniszterelnök kijelentette, hogy a kamarától bizalmi

nyilatkozatot fog kérni, mert anélkül nem tud kormányozni.

Olaszország sürgői a keleti konferenciát

Római jelentés szerint az olasz minisztertanács határozott a Londonba és Párisba küldendő válaszokról. Az olasz kormány ragaszkodik a keleti konferencia egybehívásához és sürgői Kelet békéjének helyreállítását, nehogy a folyamatban lévő harc a törökök és szövetségesek harcává fejlődjen.

Az aradi konferencia utolsó ülése

A hitközségi kérdés vitája. A temesvári deklaráció. A nyelvrendelet ellen. A zsidóság politikai közefedése

— Az Új Kelet tudósítójától —

Arad, szept. 14. Doktor Vértés Adolf a keddi tanácskozáson a hitközségi kérdésről még a következőket mondotta:

Az egyesülés elvét minden fenntartás nélkül akarom törvénybe iktatni. Nem helyesebb az ellentéző álláspontot és azt nemcsak a zsidóság érdekeiből tartom károsnak a károkozásnak, de az állami közgazdaság szempontjából is. Az egyesülésnek a legérzékenyebb pontja a rituális különbség és én ezt a 9. pontban akként akarom megoldani, hogy egyesüljenek a különböző hitközségek, de akként, hogy egy hitközségen belül megmaradjon a különböző rituális aránylatnak a saját zsinagógája, vagy imaháza. Ma amarra tekintünk, küzködő hitközségeket látunk, erre legkelésőbb példát Timisoara, ahol 4 hitközség működik, 2 ortodox, 1 neológ és 1 statusquo és mindegyik csaknem összerokk az anyagi terhek alatt. Ma minden hitközség csak tökéletlenül tudja megvalósítani azt, amire törekszik. Ez a helyzet teljesen megjavulna akkor, ha egy politikai községen belül az összes kulturális és szociális feladatot egyetlenegyszer oldaná meg.

Ahol tehát van egy ortodox iskola, az az eképen egyesült zsidó hitközség iskolájává lenne. Javaslatomban megmutattam a módot: csak így tudjuk a betegek ápolását, az árvák támogatását, a nyugdíjkeresést és még sok más szociális feladatot hathatósan felkarolni. Előterjesztésemben rámutattam a kormányra, arra, hogy itt egyúttal államérdekről is szó van, mert államérdek az, hogy a zsidóságnak jó iskolái és jó kórházai legyenek. A 12. cikkelynél az a megjegyzésem, hogy az előtervezetnek ama rendelkezése, hogy minden 400 hívő igényelhet külön zsinagógát, egyfelől felesleges, másfelől gyakorlatilag is keresztülvihetetlen.

Tisztelt Delegátus Uraim, én nem tudom, hogy a kicsinyesség meddig fogja még a világot kormányozni, de azt tudom, hogy midőn arról van szó, hogy erőnkét egyesítsük, nem fog egyetlen zsidó sem akadni, aki a másikat vallásos szükségletei fedezésében megrövidíteni akarná és megtagadná hitrososától azt az anyagi segítséget, melyre neki, lelkiismeretének megfelelő vallásos élet kielégítéséhez szüksége van. (Hosszszantartó zajos éljenzés és taps.)

Szónok az egységes föllépés indoklásánál felolvassa a „Nemzeti lelkiismeret” című zsidógyalázó pamfletet, amelyet néhány hónappal ezelőtt litografálva terjesztettek, de ma már „Nemzeti védelem” címen nyomtatva is megjelenik. Ez a szennyírát a legvakmerőbben látja a zsidó faj és vallás ellen, még a vérvádat is felszólítja és a tömegek alacsony ösztöneire számítva bujtogat.

Dr. Fischer Tivadar a zsidó községek egységéért

Dr. Vértés tetszésel fogadott beszéde után az elnök tíz perces szívetet rendel el, amely után dr. Fischer Tivadar emelkedik szólásra. — Fontos, — mondotta — hogy a törvényben mi zsidók, mint etnográfiai egység szerepeljünk és hogy népies életünk szükségletei kielégül-

Venezelos Párisba utazott

Az olasz lapok annál sürgösebbnek tartják a keleti kérdésnek elintézését, a gyors békétárat, mert a török példa megteremtheti a legyőzött államok ligáját és az „Il Mondo” szerint a török háborút esetleg az osztrák-magyar monarchia utódállamának háborúja követhetné. Ezzel kapcsolatban a francia lapok azt írják, hogy a helyzetet talán csak Venezelos mentheti meg, akit már várnak Párisba.

még rabbitestfűletek súlyos véleménye sem elegendő. Ha véleményük ellen és ellenzéstik mellett is megcsináljuk az egységet, kívánatos, hogy az olyan legyen, amely öket kielégítheti. A romániai zsidóság siettetni a törvény betetetését, ott ök már a Monitorulban ezertnek látni a törvényt, mi azonban nem hírtelenkedhetjük el ezt a dolgot, amely óriási felelősséggel jár.

Demokratikus választójog

Ismétli, hogy az egység megőrvására módot kell keresni anélkül, hogy az ortodoxok és más iránynak között széjjelvonás ideátessék föl. Figyelembe kell venni a mai viszonyokat, de egy olyan rendezésről van szó, amelynek egybe kell foglalnia az egész országot. Ismét hangsúlyozza, hogy a rituális csoportoknak teljes önállóságot kell adni. Magánjogilag egységet képezhetnek, a községgel szemben jogaik vannak, pönt is képhetnek a községtől törvényszabta korlátok között.

A választójog minél szélesebbre való kiterjesztésének híve. It a legteljesebb demokratáciát kell érvényesíteni. Ha mi az államtól önkormányzatot kérünk, akkor ezt csak akkor tehetjük, ha minél szélesebb rétegeknek adunk jogot irányító szerveik megválasztása körül. Az adórendszer nem a községre kell bízni, mert akkor beállhat az is, hogy a lehetetlenségig fokozódik az adózási követelmény, amit az állam nem engedhet meg. Az adózási programozivítást azonban föltétlenül be kell vezetni, mert nem lehet tenni, hogy ma még mindig a szegény osztályra háruljon a legnagyobb tétel. (Helyeslés.)

Dr. Vértés emelkedett szólásra és megelégedéssel konstatalja, hogy köztötte és dr. Fischer Tivadar között nem állnak fenn mászaraható ellentétek. Azonban kívánja, hogy az adót maguk a községek alapítsák meg. A macosz, az ülések eladásából folyó pénzek és a gabella utján elért jövedelmek alapján véve elégtelenek.

A temesvári ortodox hitközség deklarációja

A konferencia tartama alatt most először robbant ki a megbotránkozás olyan vihara, ami a mozgalom életében szinte páratlanul áll. A hitközségi delegátusok közül Vászárhelyi Alfréd, a Temesvár jöszefvárosi hitközség nevében deklarációt tett, amelyet néhány szavas bevezetés után felolvastott. A deklaráció így hangzik:

Mint a Temesvár Jöszefvárosi aut. ortodox izraelita hitközség kiküldöttéi, annak megbízásából jelentjük ki, hogy a hozánk érkezett meghívásnak tesszünk eléget, nehogy távolmaradásunk félremagyarázása szolgálhasson.

Mi föltétlen és megalkuvás nélkül fenntartani akarjuk szerzett jogainkat a teljesen külön ortodox szervezetet illetőleg és reméljük, hogy a kormány a lelki szabadság elvei alapján kivívott esen autonóm jogainkat teljes egészükben megahagya és kiépítési engedni.

Híven visszatükrözi hitközségünk választmányának ezt a fölfogását az a temesvári unificációs mozgalommal szemben a közelmúltban hozott egyhangú határozat, hogy a zsidó hitközségek egységesítését semmi körülmények között nem kívánja, autonóm jogainkat ugy kulturális, mint más tekintetben oszobitással fenntartani öhajjuk.

Alig hangzott el a deklaráció, a termet fölsökítő zaj föltötte be:

— Hallgasson el! Ki ve! Nem akarunk szakadárokkal egy fedél alatt lenni!

Vászárhelyi Alfréd sápidtan és rémán nézte a feléje emelkedő ököket. Kalmár Jöszef elnök hiába ösöngött, a vihar nem akar öitüni. Csak amikor Rothbart Jakab hársány hangon kijelenté, hogy ök képviselik Temesvár-Jöszefvárosi és nem az inditványtevő, üt el a zaj.

Most a föltitár felolvassa a bizottságok és a különböző bizottságokhoz beosztott delegátusok névsorát. Dr. Erdélyi Emil rövid felvilágosító felszólalása után az ülést este fél hét óráig felfüggesztették.

Am esti ple Dr. Deutsches közösgel hitközségi szul magyar impéri volt, a hitközdekek itip gazdasági, em zsidó irodalmi Dr. Jordán quo hitközség

Kastriner egységesítését ha árosati jav hogy a koeffe dr. Vértés, d delegátusok egységesítését minden törek egybeforrasat Fixel Vil rechi nevűbe jen van. Ell esakis egyfa Dr. Fischer hogy ential csak a lényo cia döntésst. romániai sz Hirsch Ja miát követel Lukács a konferen ben teljes e Ezek ut tárosati java határozat ig Határozat

Az E. évi szept. tartatt és ségi kérd közö hat Caatlat temesvár vaslatáda kének, d iratában hogy a. korandó sége ak státusljo összes kongress saefárd) biztosít. gunktvá lékiratba kerjük gezséfr ezen ala vényre minden rekavát A módosit gadták. A nép

Dr. S magyarol sovét, európai mokkal zsidóság len erly következ jstüi be

Az a vedés, a ket egye Európasi zeti lö zsidóság y-dittav Zsidó N kezdő hat

1. A zsidók é vényes n znyéne, zsidó (e lyén van a béke egyenjo állama polgár é zint a z véletlen valamen leg gar

2. A raudum utján a kormány akik Ed

lyos véleménye eményük ellen megcsináljuk hogy az olyan kielégítheti. A teti a törvény r a Monitorul a törvényt, mi edhettük el ezt i felelősséggel

lasztó jog ssg megóvására nélti, hogy az nyuk között ői. Figyelembe nyokat, de egy zó, amelynek egys országot, ggy a ritubeli állósságot kell esülést képez- emben jogaik tnek a kösség- ok között.

él szélesebbre íve. It a leg- kei érvényesi- önkormányzatot akkor tehetjük, egeknek adunk megválasztása t nem a kös- kor beállhat az g fokozódik az amit az állam a edhási prog- etlenül be kell t tenni, hogy ény osztályra er. (Helyesítés.)

it szólásra és a, hogy kö- Tivadar között ató ellentétek. az adót meguk g. A macosz, ó pénzek és a edelmek alap-

k hitközség a na alatt most megbotránkozás ozgalom életé. A hitközségi rshelyi Alfréd, hitközség ne- melyet néhány felolvasott. A

Józsefvárosi hitközség ki- zásából jelent- zánk érkezett laget, nehogy emagyarászása

egalkuvás nél- k szerzett jo- tülön ortodox és románjuk, elti szabadság esen autonóm szükben meg- gedi.

hitközségünk felfogását az s mozgalom- nitásban hozott gy a zsidó ssát semmi kö- kívánja, auto- lturalia, mint itatlanul fen-

deklaráció, a ötte be: Ki vesél? Nem gy fedél alatt

pidten és né- kedő ökiöket. ba csöngtet, a Czaz amikor hangon kife- Temesvár-Jó- indítványtevő,

ssa a bizottsá- biottságokhoz korát. Dr. Er- onító felszólá- l hét óráig

An esti plenaris ülésen Dr. Deutsch Mór (Lugoj) az egy- séges községekben bassél, hogy a régi hitközségi szabályzatban, amely még a magyar impériu a slatt is érvényben volt, a hitközség céljaként a zsidó érdekek itipolása volt megjelölve: gazdasági, emberbaráti, tudományos és zsidó irodalmi célok.

Dr. Jordán Sándor a szatmári status quo hitközség nevében szólott fel. Kasztner (Timisoara) a tervezetek egységesítését ajánlja és ilyen arányú hársóati javaslatban kéri kimondani, hogy a konferencia ömmelet támogatja dr. Vértés, dr. Fischer és dr. Deutsch delegátusok által benyújtott és az egységesítést célzó elaborátumát, mint minden törekvést, amely a zsidóságot egybeforrasztani alkalmas.

Fixel Vilmos (Szászváros) a Mizsachi nevében az egység aláspoal- jan var. Ellenzi, hogy egy községben csakis egyfajta hitközség működhetson. Dr. Fischer Tivadar hangsúlyozta, hogy ezáltal nem részletekről, hanem csak a lényegről kívánja a konferen- cia döntését. Ez a lényeg pedig a nagy- romániai zsidóság egysége.

Hirsch Jakab (Baia-Mare) autonó- miát követel az ortodoxok számára. Lukács Aladár nyomatékosan kéri a konferenciát, hogy ebben a kérdé- sben teljes egységben lépjen fel.

Ezek után Dr. Fischer Tivadar há- társóati javaslatát kerüli döntés alá. A határozati így hangzik:

Határozat a hitközségi kérdésben Az E. Zs. N. Sz. Aradon 1922. évi szeptember hó 11-13. napjain tartott évi konferenciája a hitkö- zségi kérdésben egyhangulag a követ- kező határozatot hozta:

Csalatkozunk a dr. Vértés Adolf, a temesvári hitközség elnökének ja- vaslatában, valamint a Szövetség elnö- kének, dr. Fischer Tivadarnak emlé- kiratában lefektetett azon alapelvek, hogy a zsidó községi szervezetről al- kalmazandó törvény a község egységes- sége alól szemmeneni kivételt ne statuáljon, de e kereten belül az összes hitéleti frakciók (ortodox, kongresszusi, statusquo, chaszid, szafárd) részére a teljes autonómia biztosítandó. Általánosságban ma- gunkévá tesszük a fentemlitett em- lékiratban felsorolt alelveket és kérjük a törvényjavaslat megszöve- gezésére kitűndött bizottságot, hogy ezen alapelveket a szövegezésnél ér- vényre juttassa. Egyúttal elítélünk minden a szeparatizmust célzó tö- rekvést.

A határozatot néhány stiláris módosítás után egyhangulag elfo- gadják.

A népszövetséghez az elnyomott zsidók érdekében

Dr. Silbermann Jenő vázolja a magyarországi zsidóság helyzetét és követi, akiket Ukrajnában és az európai kelet más területein pogro- mokkal üldöztek meg. A nemzeti zsidóság kötelessége, hogy ezek el- len erélyesen állást foglaljon és a következő határozati javaslatot ter- jesszi be:

Az a sok megpróbáltatás és szen- vedés, amely a zsidó testvéreinket egyes országokban a külföldön Európában érték, faji, népi és nem- zeti kötelességévé teszi az erdélyi zsidóságunk, hogy ezek érdekében kötelességet érezze magát az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség a követ- kező határozatra:

1. A békeszerződés értelmében a zsidók állampolgársága feltétlen ér- vényes nemzetközi megállapodás ered- ménye, aminek értelmében minden zsidó (születési helyén, illetőségi he- lyén vagy állandó lakóhelyén) ahol a békeszerződés találta, teljesen egyenjogú állampolgára a kérdéses államnak, tehát mindenestre állam- polgár és nem alattvaló. Ezek szem- ben a zsidók állampolgársága nem véletlen közjogi ajándék, hanem — valamennyi államtól békeszerződési- leg garantált polgári jog.

2. A Nemzeti Szövetség memo- randumban kéri a Delegation Juive útján a népszövetséget és az angol kormányt, hogy mindazon zsidókat, akik Európa vagy Amerika területén

állampolgársághoz még nem jutottak, (pl. állandó lakóhely hiányában, po- litikai üldözés folytán) palesztinai pol- gároknak deklarálják. A népszövetség mondja ki, hogy ezek a zsidók, tekin- tet nélkül, hogy hol laknak, vagy bolyonganak, automatice palesztinai állampolgárok, akiknek csirányu ok- iratát vagy a nemzeti Szövetségek vagy az angol konzul állítsa ki. Vagy Palesztina és a népszövetség, vagy az angol kormány garantálja ezeknek az idegenben élő zsi ó palesztinai állampolgároknak a reciprocitását, azaz, hogy ugyanazon jogokkal és kötelességekkel bírjanak, ugyanolyan bánásmódban részesüljenek, mint a kérdéses befogadó állam polgárai Pa- lesztinában, Angliában bírnak, vagy részesülnek.

Ezrinyben a Nemzeti Szövetség küldjön memorandumot a delegáció útján a népszövetségnek és az angol kormányknak.

3. Mivel Európában a zsidók ál- lamok, melyek a zsidókkal szemben a békeszerződés megfelelő pontjait nem hajtották végre, sőt, Ukrajnában, Magyarországon és Lengyelországban üldözésekkel tetőtől, vagy legalábbis a zsidóság üldözöttségé: nem akadé- lyozták meg, ahol zsidó vért ontottak, gazdaságilag és kulturálisan elnyo- mák a zsidókat, például numerus clau- sussal, a Zsidó Nemzeti Szövetség küldjön memorandumot esetleg a pá- risi delegáció útján a népszövetség- hez, valamint az angol és a többi országok kormányaihoz, hogy a zsi- dőüldözéseket, a numerus clausust, a pogromokat, egyéni vállalkozásokat, amelyek a fehér faj kulturájában felháborító szegényfoltokat képeznek, minden rendelkezésükre álló eszköz- zel az emberi könyörületség, Eu- rópa lelkiismerete és természetes em- beri jogaink nevében megszüntessék és ezeket a részimeket a békeszerző- dések komoly megtartására könyös- rítsék.

A javaslatot a konferencia nagy lelkesedéssel határozattal emelte. (A konferencia további határozat- ait holnap közöljük.)

Liberális ellenkongresszus Gyulafehérváron a nemzeti párt kongresszusának napján

Felolvassák a Consiliul Dirigent aktáit, hogy kompromittálják Maniut és Vajdát. Rendkívüli ülészak a nyugtalanító keleti események miatt. Popovici a királynál

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A liberális párt és a kormány min- den igyekezett, hogy a nemzeti párt gyulafehérvári kongresszusának meg- tartását megakadályozza, hiábavaló- nak bizonyult. Amikor a miniszter- elnök tudomást szerzett róla, hogy a nemzeti párt vezetősége a kon- gresszusra a választásokat kiírta és a kongresszus napját is megállapí- totta, sietve a koronázási ünnepsé- gek megtartásának szükségességéről győzte meg az uralkodót. Az uralko- dó beleegyezésének elnyerése után a miniszterelnök azonnal intézkedett, hogy a koronázást haladéktalanul megtartsák Gyulafehérváron és pe- dig ugyanabban az időben, amikor ott a nemzeti párt kongresszusát akarta megtartani. Remélte a mi- niszterelnök, hogy a nemzeti párt nem zárkózik el a koronázáson való részvételtől és

a közösen rendezett ünnepségek hangulatában megegyezést hoz létre az erdélyi politikuskokkal.

A nemzeti párt végrehajtóbizott- ságának határozata azonban a minisz- terelnök terveit elve megküszítette. A párt kimondta, hogy a koroná- záson semilyen körülmények között sem vesz részt és ennek okait memo- randumban fejté ki a király előtt. Ilyenformán Bratienu újabb lépésre határozta el magát. Miután elérte, hogy a koronázás által a nemzeti párt kongresszusát elhalasztotta, párt kongresszusát megtartásáról a de a kongresszus megtartásáról a nemzeti párt nem mondott le, a libe-

A konferencia befejezése előtt a következő vezetőséget választotta meg: Elnök: Dr. Fischer Tivadar, alelnö- kök: Dr. Klein Miksa, Molnár Jakab. Kisintézőbizottság: Antal Márk, Bergner Mór, dr. Blumenfeld Sándor, Boskovitz József, dr. Fischer József, dr. Hirsch Dániel, Klein Samuel, Kertész Márton, Léb Ödön, dr. Marton Ernő, Nossia Mór, Rimóczi Jakab, dr. Weisz- burg Chajim.

Nagyintézőbizottság: Dr. Antal Sándor (Nagysebely), Altman Samuel (Nagyvárad), dr. Ágasi Andorné (Dés), dr. Bank Illés (Máramaros-igert), dr. Brisker Ezékiel (Temesvár), Bachor Jakab (Gyergyócsanakmindszent), Cerjék Herman (Kolozsvár), dr. Deutsch Mór (Lugos), dr. Deák Lajos (Hátzeg), Dux Mór (Dés), Eisikovits János (Baláz- falva), dr. Erdélyi Emil (Marosvásár hely), Eitensmann Vilmos (Székelyudvar- hely), Fixel Vilmos (Szászváros), dr. Fried Ábrahám (Máramaros-igert), Fani- chel Simon (Dáva), Farkas Lajos (Kolozsvár), Gruber Sándor (Baz- terce), dr. Goldstein Armin (Nagy- sombát), Hirsch Jakab (Nagybánya), dr. Jordán Sándor (Szatmár), Kelnár József (Arad), Klein Mórs (Zibó), Klein Albert (Dés), dr. Krámer Armin (Kolozsvár), Lukács Aladár (Nagysebely), Lukács Leiner Zoltán (Nagyvárad), Led- rer József (Temesvár), El in Henrik (Hát- zeg), Marton Zsigmond (Temesvár), Mar- ton Béla (Nagyenyed), Nussbaum Mihály (Kolozsvár), Nussbaum Samuel (Nagy- várad), Pálfi Márton (Káránysebes), dr. Paros József (Lippa), dr. Ritter Samu (Brassó), dr. Raapport Lipót (Illés), Rothbart Jakab (Temesvár), dr. Révész Béla (Nagysebely), dr. Singer Jenő (Arad), dr. Stein Mór (Szatmár), Sugár Vilmos (Szatmár), dr. Szegő Ernő (Dáva), Stotter Aladár (Kolozsvár), Schwartz Ignác (Kolozsvár), Ternér Jakab (Zilah), Volster Kálmán (Maros- vásárhely), dr. Vértés Adolf (Temesvár), Weiszburg Emil (Kolozsvár), Vermes Ernő (Temesvár), Windtner Jenőné (Marosvásárhely), öv. Wechsler Li- pótné (Lugos), dr. Vajda Jakab (Vilá- gos), Zisovics Jenő (Petrozsény), Waldner Mór (Kolozsvár).

fel fogják olvasni a Consiliul Dirigent ama aktáit, amelyekkel a mai kormány kompromittálai akarja az erdélyi nemzeti pártot.

Nem lehet kétséges, hogy a kor- mány eme új terve, amennyiben meg akarják valósítani és a hangoztatása nem egyéb, mint a nemzeti párt megfélemlítésére felhasználított eszköz, soha nem tapasztalt politikai harcok okozója lesz Erdélyben. Az erdélyi nemzeti párt a koronázási ünne- pségek elől kitért, de semmiesetre sem fog kitérni a liberális pártnak és a kormánynak olyan akciójával való szembehelyezkedés elől, amely a nemzeti párt országos kongress- zusát véglegesen akarja meghiusítani.

Popovici Mihály a királynál

Jelentették tegnap, hogy Popo- vici Mihály a román nemzeti párt megbízásából Bukarestbe utazott, ahol a Peles kastélyban kihallgatá- son jelenik meg a királynál. A ki- hallgatás — bukarasti távirat szer- rint — ma megtörtént. Popovici Mi- hály a király elé terjesztette a nem- zeti párt memorandumát, amelyben a párt kifejté az okokat, amelyek miatt nem vehet részt a gyulafehé- vári koronázási ünnepségen. Popovici Mihály kihallgatása a királynál több mint egy óráhozz tartott és annak folyamán szóban is informálta a ki- rályt az erdélyi román nép hangu- latáról és magatartásáról a belpo- litika aktuális kérdéseivel szemben.

A kihallgatás után Popovics Mi- hály az uralkodóal ebden jelent meg. Hír szerint az uralkodó az ebéd tartama alatt is a nemzeti párt po- litikai magatartásáról beszélgetett Po- povicival és hangoztatta, hogy előbb vagy utóbb a nemzeti pártnak részt kell vennie az ország kormányzá- sában.

Rendkívüli ülészak

Bukarest, szeptember 14. (Rador.) A parlamentet rendkívüli ülészakra hívják egybe, amely október tíze- dikétől huszadikáig fog tartani. A kormány mindent elkövet, hogy a rendkívüli ülészakon a parlament valamennyi tagja résztvegyen. Bra- tianu miniszterelnök reméli, hogy az ellenzék a koronázási ünnepségekre való tekintettel, de elsősorban a nyugtalanító keleti események miatt, sajná- tén megjelenik a parlamentben.

Uj ékszerüzlet! Uj ékszerüzlet! Órák Ékszerek Mindennemű Ajándéktárgyak legolcsóbb bevásárlási helye H. S. Braunfeld Fenyő és Braunfeld cég volt beltagjának modern ékszerüzlete Cluj, Piata Unirii 15. (v. Dobó- féle helyiség). — Telefon 6—43.

WINTER A. és Társa Rt. első szegedi mechanikai kefégyár lerakata és képví- selete Nagyromania részére: Haas Józsefnél Brassó, Kapu-utca 12. Mindenféle keféáruk, ecsetek és meszelők kizárólagos nagybani eladása! 4242-I

HIREK

— Miért beszéli Fischer Tivadár németül. Az aradi cionista kongresszuson Fischer Tivadár dr. a Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke megnyitó beszédében technikai okok miatt német nyelvű beszédet mondott, és a nemzeti kisebbségek képviselőit. A német nyelvű beszéd miatt az aradi magyar sajtó egyes orgánjai élesen támadták dr. Fischer Tivadart és több lap „botránnyról”, sőt „tapintatlanságról” írt. Egyes lapok nem állították megvárni a Zsidó Nemzeti Szövetség elnökét, hogy német nyelvű beszédével szándékosan akarja megbántani a magyarság képviselőit, sőt az egész erdélyi magyarságot. A túlzott fantáziával kiszínezett incidensről Barabás Béla, az aradi magyar szövetség elnöke is nyilatkozott, mondván, hogy a német nyelvű üdvözlő beszéd miatt sértődötten távoztak. Az „Aradi Hírlap” kérdést intézett dr. Fischer Tivadárhoz, aki a következőképpen válaszolt: „A megnyitó beszéd körül támadt félreértesítések: — Barabás Béla nyilatkozata meglepetés és esetet sajnálatos félreértésnek minősíthetem. A konferenciát azon a nyelven nyitottam meg, mely a zsidóságban legközelebb áll: a héber nyelven. Azután az államhatáron képviselőjéhez fordultam: román nyelven, mert saját nyelvünk után természetesen respektálni tartoztam az állam nyelvét. Ekkor tértem át tulajdonképpen megnyitó beszédemre: német nyelven, mely nyelvet a konferencia minden delegátusa bírja, míg magyarul sokan nem értenek. Beszédemben tényleg elsősorban a kisebbségekkel fentartandó baráti viszonyt hangsúlyoztam, de nem fordultam egyetlenegy kisebbséghez sem, hanem együttesen értelem az összes kisebbségeket, így a magyart is, természetesen megnyitó beszédem nyelvén: németül, amely egyben az anyanyelvem is.

— Egyébként Barabás még a kongresszus megnyitása előtt kijelentette, hogy nem szólal fel, mert nem mint hivatalos személy jelent meg, hanem csak udvariasságból és így nem sértődésből utasította vissza a felszólalás jogát. Azt sem vettem észre, hogy azonnal távoztak, hiszen megnyitóm után még egy jó félórát ült a teremben. A magam részéről sajnálom az esetet, mert igaz, bősinte törekvés volt, hogy a kisebbségekkel jó viszonyban legyünk és senkit sem állott szándékomban negligálni vagy megsérteni.”

— Újabb tárgyalás az ármaximálisok ügyében. Az ármaximálisok ügyében ma délelőtti folytatott a rendőrségen a tárgyalásokat Popoviciu rendőrprefektus vezetése alatt. Esztal a borbélyok és cipészek küldöttsége volt szoron. Ma sok előterjesztetet tartottak, amelyen megállapodtak, hogy holnap délelőtti mindkét szakma beterjeszti árszabálytervezését és ezen tervezet alapján meginduló egyezkedési tárgyalás fog dönteni a végleges árak felett.

— Cervantes: A felszarvazott aggyastán. A viadigrodalom egyik legnagyobb elbeszélőjének, a nagy spanyolnak, Cervantesnek, a Don Quichote írójának Franyó Zoltán által spanyol eredetiből fordított legkisebb kisebb elbeszélése megjelent az „Uj Modern Könyvtár” 4 ik számaként. A felszarvazott aggyastán — ez az elbeszélés címe — egy vénembert, aki fiatal lányt vet feleségül, tesz nevétségessé. A történet végig vidám és pajkos, tele az életbölcesség finom szatirjával. Az olvasó keresve sem akadhat jobb és irdalmibb olvasmányra. Az „Uj Modern Könyvtár” kötetei a legolcsóbb könyvek ma. Ennek a számnak ára: 8 lei. Megrendelhető az Uj Kelet könyvostályában.

Ujabb angol kölcsönt ajánlottak fel Romániának

Kétfélmillió font sterling a mezőgazdaság és ipar számára

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A két és félmillió font sterling kölcsönt, bár hosszas tárgyalások és több súlyos akadály leküzdése után, végül mégis perfektuálták és a külföldi román kincstári bankok konvertálásának munkája megindult. Vintila Bratianu pénzügyminiszter a bankkonvertálási kölcsönnel kapcsolatban már hónapokkal ezelőtt kijelentette, hogy ez a kölcsön csak egyik részlete ama pénzügyi műveleteknek, amelyeket a román gazdasági helyzet végleges szanálása érdekében a kormány le akar bonyolítani. A két és félmillió font sterling csak a bankkonvertálás céljait szolgálja, de még sokkal nagyobb külföldi pénzügyi műveletekre van szüksége a román ipari és kereskedelmi életnek, hogy a belső pénzügyi helyzet reorganizációjával kapcsolatban a gazdasági krízist leküzdjük és a lelti reális értékeknek megfelelően újra emeljük.

Hónapok óta tárgyalásokat folytat a kormány külföldi hivatalos és magán megbízottai révén idegen pénzügyi intézményekkel más kölcsönök megszerzése érdekében. Bukaresti jelentés szerint tegnap az ipar és kereskedelemügyi miniszter Fulton angol kapitány által ajánlatot kapott újabb nagy angol kölcsön folyósítására. Arról van szó, hogy

egy nagy angol ipari és pénzügyi konzorcium hosszú lejárta

— A Poale Cedek templomavatása. Ma délután öt órakor kezdődik a Forduló-utca 1 szám alatti a Poale Cedek templomavatása. Glasner Ahiba főrabbi mond búcsubeszédet.

— Románia egységesen akarja rendezni a kártérítési ügyét. Bukarestből jelentik: A külügyminisztériumban tegnap ülést tartott az a bizottság, amely elkészíti Románia válaszáat Magyarország kártérítési igényeire. A választ, amelyet a jövőfélteli bizottság utján juttatnak el a magyar kormányhoz, a román kormány okmányokkal fogja bizonyítani, hogy a Magyarország által emelt kártérítési követelések legnagyobb része nemlétező károkból ered, mások a hadi és állapján igazolt károk és vannak olyan kártérítések, amelyeket a békeszerződés rendelkezései értelmében Magyarországnak nincs jogában emelni. Ami azon károkat illeti, amelyeknek megtérítésére Magyarország joga van, Románia ezekről csak akkor hajlandó tárgyalni, amikor a Románia és Magyarország közötti kölcsönös kártérítés egész problémáját megvitathatják.

— Tarbat imaház az ünnepeken. A „Tarbat” Országos Zsidó Iskolaegyesület érdeklődő hírei és tanárai részére az idei nyári ünnepek alkalmával is, Ferenc József-ut 48 alatti istentiszteletet rendez. Belépőjegyek — melyeknek ára személyenként 60 lei — az egyesület központi irodájában kaphatók minden nap a délelőtti órákban.

— Tolvaj cigány. Tegnap éjszaka a Kajántói úti téglagyárban Lakatos Aurél cigánylegény, kifosztotta háltárát, Varga László esztergályost. A tolvaj cigány ellopta Varga ékszerait és összes ruhaneműit, akinek kára mintegy 5000 lei. A rendőrség megindította a nyomozást.

— Uj nemzetközi vasúti egyezmény előkészítése. A berlini vasúti egyezmény revíziója ismét aktuális. A békeszerződés értelmében a volt monarchia utódállamai ismét kötelesek belépni az egyezmény kötelekibe. Magyarországgal szemben azonban a szomszédos államok eddig nem tartották be ezt a köteletségüket. A „Wiener Berichterstatter” hítelese helyen arról értesül, hogy Magyarország még szeptember havában előterjesztést tesz a

kölcsönt ajánl fel Romániának, amelynek összege meghaladja a kétfélmillió font sterlinget. A kölcsönt főleg mezőgazdasági gépek és más felszerelési anyagok megvételére ajánlották fel az angol iparosok, de a romániai ipar szükségleteit is fedezni hajlandók.

Az angolok az ajánlat szerint eszenkivül nagyobb pénzügyi erejű romániai kereskedelmi és ipari vállalatokban is hajlandók érdekeltséget vállalni, román kormány által elfogadhatónak minősítendő feltételek mellett.

Az új angol hitelajánlat bukaresti sakkörökben nagy felhajtást keltett és azt hiszik, hogy az ajánlatot a román kormány elfogadja. Egyes körök ugyan azt hangosztatják, hogy az angol ajánlat elfogadása esetén hatalmas rés támad a mai kormány által mindenkor hangsúlyozott „nemzeti gazdaság” elvén, de valószínű, hogy a kormány megtalálja a módokat, amelyek mellett az idegen tőkét gyümölcsözően használhatja fel.

A kormány különben az angol ajánlatot szakköröknek adta ki tanulmányos véget és folytatja más külföldi érdekeltségekkel is a tárgyalásokat a szükséges további kölcsönök megszerzésére is.

berni konferencia előkészítő bizottságának, hogy az új egyezményben erősebb szankciókkal köteleztessék az utódállamok a nemzetközi vasúti egyezmény betartására és hogy a gazdasági forgalmat a magyar ipar és kereskedelem részére nyíssák meg. A konferenciára, amely jövő tavasszal lesz, a meghívást már megküldötték az utódállamoknak és pedig szál a felhívással, hogy módosító javaslatokat október végéig terjesszék be.

— Kállay magyar pénzügyminiszter védi az adójavaslatokat. Budapestről jelentik: A nemzetgyűlés tegnapi ülésén az adójavaslatok tárgyalása rendjén Kállay pénzügyminiszter szólalt fel. A javaslatokban kontemplatív állambevételre feltétlenül szüksége van az államnak. Legközelebb előterjeszti a költségvetést. Törvényjavaslatot terjeszt be, amely súlyosna bücteti a spekulációt és a valutaférfkedést.

— Bolsevista mozzolódás a Dnyeszternél. Kisenevből jelentik: A Dnyeszter tulsóparján a bolsevista bandák újabb időben ismét nyugtalanodni kezdenek és több ponton háborúgatják a beszarabiai lakosságot. Tegnap Lenghinét falu mellett is átkelt egy tizenötgy tagu bolsevista banda, amelyet járőrünk visszakergettek a tulsó partra.

— Házasság. Kain Esster nagyváradi gyógyszerész eljegyzte Mező Ernő gyógyszerészt Debrecenből. (Mindem külön értesítés helyett.)

— Az utlevékiállítás új rendje. A kolozsvári rendőrség utlevélosztálya ellen igen sok panasz hangzott el. Bár a tisztviselők szorgalmasan dolgoztak, az utlevékiállítás mégis csak igen sok nehézség, hiábavaló várakozás és tülekedés után tudtak bejutni az utlevélhivatalba. Baldi Pop Imre, a kolozsvári rendőrség utlevélosztályának új vezetője mindenképpen könnyíteni igyekszik az utlevélszerzés körülményein és el akarja kerülni, hogy a kérelmezők sok időrabló várakozással tudjanak csak az utlevélükhöz jutni. Holnapról kezdve a központi rendőrség kapuja alatt hirdetésményeken fogják a közönség tudomására hozni, hogy milyen okmányok szükségesek az utlevékiállításához. Ezzel a közvetlen móddal sok

hiábavaló felvilágosítást takarítanak meg a tisztviselők és a kérelmezőknek is nagy időmegtakarítását jelentik. A szükséges okmányokkal felszerelt kérvényt eszentl délelőtti tizenegy órától d. n. egyig fogadják el a hivatal. A rendőrprefektus, rendkívüli esetektől eltekintve, szombaton aprotálja az utleveleket és hétfőn a hivatal ajtaja mellett lévő táblán ki lesz írva, hogy kik vehetik át a kész utleveleket.

— A dinárkurzus javítása. Belgrádból jelentik: A jugoszláv kormány széleskörű intervenció tervezetét dolgozta ki a dinárkurzus javításának. Ebben a tervben nagy szerepe lesz a jugoszláv szilvalekvár exportnak és a már lebonyolított amerikai kölcsönügyletnek. Zürichben rövidesen megkezdheti a belgrádi kormány az akcióit és reméli hogy decemberig a dinárkurzust a mostaninak duplájára hajthatja föl.

— Veszett kutya támadása egy nő ellen. A veszett kutyák ellen békéigért erőlyes intézkedés — egy látvány — egyre kevés, amár nem mulik el nap, hogy újabb és újabb veszett ebmarásokról ne kapnánk hírt. Tegnapelőtt és tegnap egy kisfiút meg egy kisányt mari meg vettett eb, ma pedig Borcsán Róza háztartásbéli nő támadta meg a Vágóhidon egy beteg állat. A nő és a kutya között valósgos küzdelem támadt és a magremült nézők nem mertek a kétségbeesett nő segítségére sietni. Végül Avran Virgil detektív lelőtte a feldühödött állatot.

— Rendezik a kolozsvári sporttelep ügyét. Sok bajnok és sportbotránynak volt az okozója a városi tanácsnak az az elhamarodott lépése, hogy a kolozsvári sporttelep feletti felügyelet és ellenőrzés jogát kiadta a kezéből és az egy-két favorizált sportegylet korlátlan hatalmává fejtült. Ezzel aután a városnak nem volt módjában a sporttelep eldurvulását megakadályozni. Hosszu Vazul főjegyző ma nyilatkozatot adott az újságíróknak, amelyben kijelentette, hogy a város azért biztosított autonómiát a sporttelep kezelésében a kolozsvári egyesületek öszességének, mert azt hitte, hogy ez az önállóság a sport fejlődését fogja szolgálni. De mert a tapasztalatok szerint ennek a jogátruházásnak ellenkező eredménye lett, a városi tanács vissza fogja venni a sporttelep feletti felügyeleti és ellenőrzési jogot. Hír szerint a város ezt a jogot aután az egyedül illetékes tényszerőre, a Comitetul Regionaira fogja átutásni ezzel a kikötéssel, hogy azok vezetője az összes kolozsvári sportegysületek és a város képviselőjének bevonásával fogja teljes joggyenlőség alapján a sporttelep ügyét intézni.

A Gólya Áruházban

folyó hó 30-ig előnyös elárúsítás az alantli cikkekben:

120 cm. széles gyapjuszövet Mtr. 52 L
120 cm. széles kockás szövet Mtr. 65 L
120 cm. sz. finom ruhaszövet 135-175 L
140 cm. sz. tiszta gyapju férfiszövet 156

Szolid, szabott árak!

Telefon int.: 957

Tűzifa házhoz szállítva:

4 méter vegyes 440 lei, 4 méter hasábos bükk vagy tölgy 600 lei, 100 kg. hasábos bükk vagy tölgy aprítva 36 lei, 100 kg. hántott aprítva 40 lei. Telefonszámok 401—290

Frenkel Mór fatelepe

Vítat

Megindul...
és szelva ut...
zameddó...
ter függöny...
mes dohány...
orrukat...
A perussz...
tigrisörök...
kard...
kopjáb...
visszaság...
nyegekre...
nargilét...
K...
aki még...
hogy az...
vérbajos...
nargilét...
N...
állal és...
nyozunk...
H...
elkomoly...
Nem tud...
rencsét...
— Mon...
messai f...
he az...
zsidó, h...
Nachum...
beszéli...
felderült...
— Av...
hogy mire...
— Hara...
Nachum...
a vállat...
kezdett...
— En...
fordította...
N...
tesztveink...
De vannak...
magas, fi...
gol. (Est...
mia! Mind...
Nem m...
miért löv...
éértődik...
De szegye...
— Amig...
jötték, ad...
Tiszteltük...
táboroztunk...
legjób...
kel. Biro...
vész vagy...
ilyenkor...
elb...
ébből. All...
is, t...
Nem igaz...
közül egy...
dök datoly...
ki a Jordan...
nem jó emb...
egy lövöld...
•bekre szok...
— Csak...
ingesekre? —
— Nem...
házigardánk...
ezek a rül...
zokat is el...
laktak. All...
minden oel...
és gögősek...
ken gyöny...
mára, mind...
egatják, h...
lőle. Pedig...
•elégedj me...
szánt neke...
méreg, amik...
autatót)...
masinájuk...
tette.) Min...
Miért robo...
kövesuton...
kerülkel...
volt. Itt ed...
lom. Nem b...
Megelégelt...
nyújtott. L...
is építettek...
a szérün...
tellemek kö...
Azután min...
a mezők...
messaire ho...
istenek ók?

Vitakoztam Husszein Nizzameddin beduin vezérrel

— Az Uj Kelet Palesatinába kiküldött tudósítójától. —

Názáreti síkság, augusztus.

II.

Megindulnak a sátra felé. A tábor hajrástánál álló beduinok elhallgatnak és szelva utat nyitottak. Husszein Nizzameddin fölrhanta a legtágasabb sátra függönyét és előrebocsátott. Kellemes dobány és kávéillat csapja meg orromat. A földet gyönyörű mintájú perzsaaszonyok borították. A falon tigrisbőrök és féslelmet gerjesztő handzsarok, kardok, damaszkuusi pengék, kopják, pajzsok fügtek farka csapárvisszaságban. Leheveredtünk a szőnyegekre. A beduin felém nyújtotta a margilét. Krámer dr. jutott szembe, aki még Kolumbáron figyelmeztetett, hogy az arabok kilencven százaléka vérbajos. Mosolyogva elhárítottam a margilét. Nachum sem akart közelemből állni és kijelentette, hogy nem dohányozunk. Husszein Nizzameddin arca elkomolyodott és kérdően bámult rám. Nem tudta, minek köszönheti a szerencsét.

— Mond meg neki Nachum, hogy messi földről jöttem ide. Legjobb, ha azt mondod, hogy nem vagyok zsidó, hátha így közelebb kerül.

Nachum meglepő folyékonyssággal beszélni kezdett. A beduin arca újból felderült.

— Azt kérdezi — szólta Nachum, hogy mire vagy kíváncsi?

— Haragszának a zsidókra?

Nachum megkérdezte. Házigardánk a vállát rángatta és gyorsan beszélni kezdett:

— Én nem haragszom rájuk — fordította Nachum, — hiszen a zsidók leivérek. Nem, nem haragszunk rájuk. De vannak köztük rosiz emberek. Aza magas, fiatal, aki éjjel a földeteken lovagol. (Ezt Barsira éreztte.) Az egy harminc! Mindig lövöldöz rák.

Nem mertem megkérdezni, hogy miért lövöldöz rájuk. Félttem, hogy megsértődik. De Husszein Nizzameddin nem szegyezte magát:

— Amíg ezek a barnaingesek nem jöttek, addig testvérek módjára éltünk. Tiszteletük egymást Mikor Jáménben táboroztunk vagy Genezáret körül, a legjobb barátságban voltunk a zsidókkal. Bizonny sokszor elpasszított a dögvész vagy asszaly a tirkanyájukat és ilyenkor elhajtottunk néhányat a zsidók eből. Allah teremtette az ő birkaikat és, t hát van valamelyes jogunk hozzá. Nem igaz, effendim? Vagy ha a mieink közül egy két gyerek felmászott a zsidók datolyafájára, azért még nem öntött ki a Jordan. De ezek a barnaingesek nem jó emberek. Négy öt birka miatt egy lövöldöznek rák, mint a kőbor vökre szokás.

— Csak emiatt haragszának a barnaingesekre? — kérdeztem Nachummal.

— Nemcsak ezért — magyarázt a házgardánk. Nézeitek effendim, amióta ezek a rühes butyák idejöttek, még ezeket is elrontották, akik azelőtt is itt laktak. Allaht gunyolják és sértetegetik minden cselekedetükkel. Nagyravágyók és gögösek. A szép földet, amelyeken gyönyörű fü termelt nyájszink számára, mindentéle masinakkal összehasogatják, hogy többet csikarjanak belőle. Pedig a Korán megmondja, hogy „elégedj meg annyival, amennyit Allah szánt neked“. Sokszor majd megöl a méreg, amikor arra felől (Balfuria felé mentem) erre hozza a szél a földtúr masinájuk zörejét. (Ezt a gözökére értette). Minek csufítják el a földet? Miért robnak éjjelenként a názáreti kövesuton a zörgős, öszvérnélküli szekerekkel. Itt évszázadok óta csend volt. Itt eddig békeség volt és nyugalom. Nem bántották hiába való vágyak. Megelégedtünk annyival, amennyit Allah nyújtott. Látod, effendim, ök köves utat is építettek. Szent prófátánk, Mahomed, a szériin is tudott járni, de ezek a hitetlenek követ ráknak a talpuk alá. Azután mindentéle drótokat húgnálnak a mezőkön. Azt mondják, hogy az messzire hordja az emberi hangot. Hát istenek ök? Nem elégszenek meg az-

zal, ha egymásközt beszélhetnek? Nem jól van ez így, bizony nem jól van.

— Nem értelek egészen Husszein Nizzameddin, — tolmácsolta Nachum. Hiszen ök a kultúrát hozták, a haladást. Ök beaharják mindazval népesíteni barátjukat, ami szépet és jót csak feltalált az emberi értelem. A technika vívmányai, az évezredek nyugati kultúra csodálatos termékei nem árthatnak nek. A szocializmus áldásos...

A beduin-vezér felgrott. Szeme vérbemornit és karjaival idegesen hadonászva leirhatatlan torokhangon öblenderte felénk:

— Nem kell! Nem kell! Nem kell! Hagyjának békén minket! Olyan szavakat mondtál effendim, amiket nem is értek. Mi ezeket gyűlöljük, mert elcsufítják a természetet. A fákból, amit Allah azért növesztett, hogy magasra nőve az ő dicsőségét mutassák, karókat csináltak és a hanghordó drótokat feszítették rá. A békés tavakra vascsónakokat tettek, amik söröjükkkel és büzükkkel felkavarják a vízet és elzavarják a halakat. A földet állati hulladékokkal moskolják be és azt a magot zabálják, ami öbből sarjad. Tiszteletlen és rőtögő dicsőnk. Amióta itt vannak, fellátták a békés fellahokat is. Azelőtt négy öt piastertért kaptam fellahot napssámos munkára, most már harminc piastert kérnek, mert a zsidók annyit fizetnek. A multkor megkorbácsoltam egy pimaszt, mert harminc piastert kért egy napra. Verés után nemhogy kezet oskolt volna, mint azelőtt tette, hanem morgott és megfenyegetett. Miért nyit ki így a szemük a kutyáknak? Mert a kölykeiket a zsidó iskolába járatják és a zsidóktól nem kapnak korbácsot. Látod effendim, én nem tudok írni-olvasni, mint a fellah kölyök, mégis becsületben öszültem meg.

— Magyarázd meg Husszein Nizzameddin — kérdeztem Nachummal, — hogy szeretnéd megváltoztatni a dolgokat?

— Ez nagyon egyszerű volna — felelte, — igyekezzenek hozzánk ha-

sonlat-snak lenni, mert különben rossz végük lesz. Esref Bekir, aki tudós ember és magas iskolákat végzett Kairóban, a napokban itt járt nálunk. Most a beduin táborokat és arab falvakat járja végig és hirdeli az igazságot. Ő azt mondja, ha a zsidók nem változnak meg, ki kell őket irtani. De a becselenelek jó társakra lettek a fellahokban. A fellahok szeretik őket, mert sok pénzt keresnek fölük és azt tanulják, hogy egy karóba való fellah olyan nagy ur lehet, mint egy haifai effendi. Én azt mondom, amit Esref Bekir: vagy megjelenik ki a zsidók Palesztinából, vagy legyenek ismét békés, jámbor, szerény állattenyésztők. A sok masinát hajigálják a tengerbe a gögöcsökkel együtt és kezdjenek újból a birkatenyésztéshöz. Igazam van effendim?

A fejem sugott. Bárgyom mosolyoghattam. Nem tudom, hogy kerültem a názáreti országutra, ahonnan valamikor egy vörhenyeg saválló, fiatal, zsidó fiatalember indult el számárahon, hogy meghaljon a zsidóság akkori fellahömegeiért. Az a zsidó, akit Ő megáldott, most mellette haladt és félkarját derekam köré fűzte, mosolygós szemekkel kérdezte:

— Haragszol Husszein Nizzameddinre?

Értetlenül bámultam az arcába. Szemből értelem, jószág és akarat sugárzott.

— Nem, nem haragszom.

— Akkor ne nézz vissza. Mi nézünk csak előre! Nézd, ott van Tel-Adas, ott Balfuria, arább Nuriss. A testvéreink most kint görnyednek a földeteken és gyűjtik a magot. Szabad, erős, büszke, bátor embernek, akik kasszálás közben a munka dicsőségét zengetik. Szegény, vérbajos Husszein Nizzameddinnek, akik ilyenkor fülledt sátrakban, a perzsaaszonygegeken margilét szívnak és halálos belegek módjára gyűlölnék mindenkit, aki kacagva, hengeres mellet fekszik neki az életnek. Eh, hagyjuk ezt, felejtjük el. Inkább énekeljünk.

Gyenge, bátoriatlan hangommal belekpasszkodtam a barnainges Nachum szögő baritonjába. A költő gedundnyokok munka-dalát énekeltek.

Ben Ami

Amerika tizenkét legnagyobb apostola

Lady Margot Asquith leszólja Amerikát. Hogyan harcol Anglia Amerika ellen

— Az Uj Kelet tudósítójától —

London, szeptember 7.

Angliá nem szereti Amerikát, ez se a britóriást. Barátkosnak, ha kell, szövetkeznek is, de nem vonzalomból. A vetékedésük engesztelhetlenebb, mint valaha és világhatalmi összefogódzkodásuk nyilván csak azért van, mert így, ha szorosban egymással haladnak, jobban szemmel tarthatják egymást. De a féltékenyséjük óvatossá és mértékletes. Amikor más nemzetek már régen ökölrel dolgoznak, ök még mindig udvariasan egymás kezét szorongatják. A gáncavetésben mind a kettő nagy mester, de abban, hogy az elgáncoslás szándéka észrevétlen maradjon, Anglia az ügyesebb. Amerika nem eléggé taktikus. A furfangjai ötletesek, de átlátszóak. Anglia ellenben mindig elegáns és ha ütést mér, úgy méri, hogy le is tagadhassa. De van még egy fogása, amely karakterisztikusan angol. Olyan fronton támad, ahol látszólag nincs is keresni valója, csakhogy nagyon jól tudja: ha egy fronton zavarja meg a rendet, olyan erőket is megbomlaszt, amelyek távolabb állnak. Amerika például olyan törvényt akar alkotni, vagy olyan akciót indít, amelyek Anglia érdekeinek árthatnának. Anglia ekkor nem a törvényt támadja meg és nem az eköit kibebíti le, hanem ügyesen irányított szótámpányban azoknak a férfiaknak a tekintélyt igyekszik megrendíteni, akik a törvényt, vagy a mozgalmat kezdeményezik.

Ebben is nagyon óvatos. A politikusok és diplomataik szépen háttérben maradnak és egészen indifferens küzdöket állítanak szorompóba, azokat is úgy, mintha inkább csak játszani, mint verskedni akarnának. Legutóbb is lady Margot Asquith bódította el Amerikát egy varatlan huszárvággással.

Ez a nagyon előkelő hölgy nemrégén felolvasó-köruttra Amerikába utazott. Az amerikai arisztokrácia, a dollárkirályok szívesen fogadták és a felolvasásait is meghallgatták. Nagyon kinosan hatott hát rájuk, hogy a lady nem sok jóval viszonzotta a vendégbarátságot. Mert visszakertülve Angliába, Amerikában szerzett banyomásairól cikket írt Mac Cool „Magazin“ jában, úgy sommászván meg a tapasztalatait, hogy

Amerika férfiai általában közönségesek. Határozott karakter nem igen akad közöttük. Még azok között sem, akiket ott nagyra tartanak. Csodálom az amerikai asszonyokat, hogy ök komolyan veszik a férfiakat. És legjobban akkor csodáltam meg őket, amikor nagyjaik közül kiválasztották a le legnagyobbakat és észre sem vették, hogy kritikájukban több volt a nemzeti elfogultság, mint a tárgyilagosság és az emberismeret.

Ír még egyebet is, de ez a legfontosabb. Látszik, hogy ez az egész cikk azért íródott. És az is észrevehető, hogy a lady nem etnikai, vagy

pszichológiai elmékedésekkel traktálja a „Magazin“ olvasóit, hanem politikával. De hát mi ebben a politika? Ennek histórikuma van, még pedig érdekes és jellemző.

Amerikában van egy kérdés, amely mindig aktuális: az elnök-kérdés. Az elnökválasztás sohasem jelenti a kérdés elnyugvását, mert az új elnök jöformán még be sem költözött a Fehér Házb, már is atól főnök az Amerikai fejet, hogy ki lesz majd ő utána az Unió elnöke. Minden pártnak és minden nagyobb ujságnak jelöltje van és egy napra sem szünteti meg az érdeklődés való agitálást. Az agitáció formája az, hogy jelöltjeiket mindentéle finesszel állandóan az érdeklődés homlokvonalaiba állítják és ezzel a fokozatos és nem is túlságosan kiáltó népszerűsítéssel újjak egyengetik az elnöki széket felé.

Az „elnök-csinálók“ között legserényebb a newyorki „Times“, de ez a nagy világlap nagyon óvatos és nem árulja el az adatjait. Hogy ki az ő jelöltje, azt csak az utolsó partben árulja el. Közben pedig mesterkedik és úgy irányítja a dolgokat, hogy az amerikai közvélemény szintén az ő jelöltjét kívánja, de úgy, mintha befolyáscsatornát akarna.

Most például a próbjelölés eszközéhez folyamodott és olyan ravaszul, hogy nem is sejtették a számdésait.

Néhány héttel ezelőtt az amerikaiasszonyok Baltimoreban kongresszust tartottak. Az asszonyok jogvédelmi ligája egyszer csak szzál a kéressel lépett a végrehajtóbizottság elé: állítsa össze Amerika tizenkét leghíresebb asszonyának a listáját, mert úgy éri, hogy ezzel a lejstrommal eredményesebben propagálhatnák az eszméiket. A végrehajtóbizottság nem akarta magára vállalni a kiválasztás felelősségét és magára a közönségre hárította át a felelősséget. Köriveket bocsátott ki és Amerika lezavasztott. Az ujságok leközölték a híres asszonyneveket és nem is sejtették, hogy ezt a játékot a legveszedelmesebb konkurensük rendezte: a „Times“. A névsort ő is leközölte, de megjegyezte: nem azt kell keresni, hogy az asszonyok között kik a legnagyobbak, hanem azt, hogy kik azok a férfiak között. Ugyis tudja azt minden amerikai, hogy az amerikai asszonyok között elég sok a kiváló. És ha egy kevés-sel, vagy sokkal több, mint a másik, az legfőbb a faj szempontjából fontos, politikai szempontból irreleváns, mert nem az asszonyok, hanem a férfiak csinálják Amerika politikáját. És mert az ország sorsa azt kívánja, hogy politikáját a legjobbak irányítsák, a férfiak között kell seregszemlét tartani és azok közül kell kiválogatni a legkiválóbbakat. A „Times“ emélfogva levelet intézett Amerika legnevesebb férfiaihoz: mondják meg, kik szerintint Amerika legnagyobbjai. Amerika beugrott. Százzámra jöttek a szavazócsúdlak és a „Times“ a legtöbb szavazat alapján összeállította a névlejtstromot és meg is hirdette, hogy

Amerika tizenkét legnagyobb férfja: Thomas Edison, Woodrow Wilson, Charles Ewans Jihur Charles W. Eliot, Herbert Hoover, John D. Rockefeller, John Singer Sarjent, Henry Ford, John Jay Porshing, William Howard Taft, Eli Rot és Bort Torkingthon.

A legtöbb szavazatot Edison kapta. Utána Wilson kapta a legtöbbet. Taft a harmadik. Az utolsó Torkingthon, aki csak literátus. Szavazatot kaptak a kapitalisták és iparmagnások is, de a szinpad és egyház kiharadt. Nem azért, mintha azok nem állíthatóknak nagy embert, hanem azért, mert onnan ritkán kerül ki politikus, legkevésbé olyan, aki elnöknek alkalmas. Már pedig a „Times“ az elnökválasztásra gondolt és azért állította össze ezt a listát, hogy a számbavehető elnökjelöltekre irányítsa az amerikai közvéleményt. A célját elérte. Az Unióban hetekig csak „Amerika tizenkét legnagyobb“

szban
Mtr. 52 L
Mtr. 65 L
135-175 L
szövet 156
a k!
telepe

emberéről és a naivabb újságok, akik nem vették észre, hogy csapdát állítottak nekik, meg is írták, hogy ebből a tizenkettőből kell kiválasztani a jövő elnökét.

Es épen akkor történt, amikor lady Asquith Amerikában járt. A "Times" megengedte magának azt a tréfát, hogy tőle is kért nyilatkozatot. De csak kitérő választ kapott. Ő csak vendég Amerikában és nem is szűrie még le a benyomásait. Ehhez nyugalom kell és sok objektívitás. Majd ha haza kerül és rendezni fogja az anyagát, lehet, hogy megadhatja erre is a feleletet.

Haza ment és a várt feleletet megírta. "Mit tartok az amerikai férfiakról" című cikkében, amely — már említettem — Amerikában kinos hatást keltett. Csak futólag említi a furem népszavazást, de olyan ügyes kíséréssel, hogy látni lehet: erre válaszol. A válasz lesújtó: az általános férfítípus szintelen. Ami azt jelent, hogy ő ebből a férfítípusból nem tudna olyant kiválasztani, akit nagyinak mondhatna. Politikai átirásban pedig ennek ez az értelme:

Anglia nem osztja az amerikai rajongók nézetét. Lehet, hogy akad a tizenkét legnagyobb között valaki, akit Amerika elég jónak tart az elnöki méltóságra, de Angliának ezek közül egy se kell.

Lady Asquith kétségbevonhatatlanul az angol diplomácia helyett beszél. Az angol keztyűből nem szabad kiérződnie az ökölnak. És ha ütnei akar, jó erre sokszor egy finom asszonykéz is. Csak az a fontos, hogy az ütés találjon, de észre ne vegyék, hogy az ütést ki irányította. Lady Asquith jól eltanulta az angol diplomácia fogásait. Nyugodan is és egész ártatlanul. A tendenciát pedig nagyon ügyesen általánosságokban rejti el.

Amerikának — írja — voltak nagy írói és gondolkodói. Edgar Allan Poe, Ewerson, Walter Withmann, Hothorn igazán nagy emberek voltak. De az átlagos amerikai művelten. A politikusi az átlaghoz tartoznak. Mindent csak egy színben látnak, az árnyalatokról sejtelmük sincsen, ami végzetes a politikában. Amerika inkább vad, mint szabad. Az lesz Amerika legnagyobb embere, aki a vad Amerikából szabad Amerikát csinál. Majd ilyen is akad. De még nincs meg. Azok között, akiket nagyoknak Amerikában tartanak, bizonyosan nincs.

Szóval: a newyorki "Times" hiába szavaztatta meg Amerikát, hiába állította össze a tizenkét legnagyobb amerikai névlistáját, Anglia nem ezek között keresi a jövő elnökét. Tessék csak jobban körülnézni és tessék más: választani. Wilson, Taft, Hoover nem kellene. Porshing generális se az kell, aki a vad Amerikából szabad Amerikát csinál. De hogy ki legyen ez a nagy férfi, azt még nem árulja el Anglia. Talán nem is fogja. Ezt Amerikában kell kitalálni.

Nathan Parker.

TUNGSRAM A LEGTARTOSABB EGO

KÖZGAZDASÁG

Belföld

(x) Az állami mintagazdaságok céljaira fentartott földeket is kisajátítják. Bukarestből jelentik, hogy a földművelésügyi miniszter döntött az állami mintagazdaságok céljaira fentartott birtokok kisajátítása ügyében. Eszerint az erre a célra fentartott 32 ezer 432 hektár földből 6000 hektárnyi területen tartják csak fenn a mintagazdaságokat, a többit a föld-reform intézkedései szerint felosztják a földmélteki parasztság között.

(x) Iparfejlesztési kedvezményt nyert a "Monitorul Oficial" szeptember 12-iki 128. számának közlése szerint a brassói mészgyártó Halesin községben Carol A. Wagner börtöncserzőgyára.

(x) Megtiltják a román borok bevitelét Csehszlovákiába. Kassai jelentés szerint a csehszlovákiai borkereskedők szövetsége memorandummal fordult a prágai kormányhoz, amelyben a csehszlovákiai borkereskedelem védelmére a romániai és magyarországi borok importjának megtiltását kéri. A cseh kormány minden bizonnyal eléget tesz a borkereskedők kérésének és így a romániai ideai borexport egyik legjelentősebb piacát veszíti el. A cseh borkereskedelem legerélyesebben a moldvai termelést fogja érinteni, akik a magas valutájú Csehszlovákia számára hatalmas bormennyiségeket halmoztak fel.

(x) Megindul a szeszkampány. Az ideai erdélyi szeszkampány két héten belül kezdetét veszi. A gyárosok még régi kérésükkel rendelkeznek a ezért nagyobb mennyiséget vetnek piacra. A fokozott kínálat következtében 1-2 leivel estek az árak úgy, hogy 17-19 leiert kapható a szesz. A magas nyersanyagárak azonban bizonyossá teszik, hogy a régi 10-11 es kurzusra nem súlyednek a szeszárak. A kukorica 400-500 leiba kerül és a burgonya is igen magas áron vásárolható. Az új szesz körülbelül 15-16 lei között fog mozogni.

(x) Az erdélyi nyersbörpiac. Nyersbörökben az utolsó héten meglehetősen élénkesség mutatkozott. Különösen a nehéz bőrök ára mutatott némi emelkedést, míg a könnyű bőrök kereslete inkább hanyult. Az árak a következők: Szopóbőr 7 kilogramm 30-31, 8-12 kilogramm 24-25, 25-től feljebb 26-27 lei, bivaly 8 kilogramm 20-22, 8-tól feljebb 19-20 lei. Árak zöldségben számítások. Faggyúárak: Nyers faggyú 20-22, olvasztott 35-37 lei.

(x) Tilos a szarvasmarha kivitele. Bukarestből táviratoznak: Az ipar és kereskedelmi miniszter közölte az összes vámállomásokkal, hogy a szarvasmarhák kivitelét teljesen megtiltotta. Külföldre exportálni csak arokat a szarvasmarhák lehet, amelyek már a határállomásokon vannak.

(x) Egy és háromnegyedmillió lei a Borgóprund-Dorna-Heigel vasutak részére. A legutóbbi minisztertanács 1 millió 730 ezer lei rendkívüli kölcsönt utalt ki a Borgóprund-Dorna-Heigel és a Dorna-Heigel-Vatra-Dornei vasutvonalak kiépítésére és az új vonatok forgalombahelyezése céljaira.

Külföld

(x) A magyar kereskedők perelni engedik Csehkorona tartozásait. Az utódállamok egymásközötti kereskedelmére nagyfontosságú bírói döntéseket provokálnak a magyar kereskedők külföldi tartozásai ügyében. Budapesti tudósítónk jelentésére a kamarák, mint az Új Kelet már megírta a kereskedelemügyi minisztérium felszólítására már hetekkel ezelőtt megkondták a magyarországi kereskedők cseh korona adósságainak összeírását, azonban ez az eljárás nem vezetett a kívánt eredményre. A kereskedők ugyanis nem

vallották be tartozásaik teljes összegét s annak ellenére, hogy a kamara tudomása szerint a magyar kereskedők közel 600 millió cseh koronával tartoznak, az eddig megkérdezett 16 vezető szakma mindössze alig 15 millió cseh korona adósságot vallott be. A be nem vallásnak állítólag az az oka, hogy a kereskedők nem bíznak a megindítandó akcióban. A tárgyalásoknak a moratórium és árendemény volna a célja, azonban a magyar cégek még az ötvényszámlások engedelmét sem tekintik hi-legítőnek. A legtöbb cég perre enged vinni a tartozások ügyét, mert igazolni fogják, hogy amikor az árumegrendeléssel egyidőben nem fedették le a cseh koronát, nem vették a kereskedelmi tisztesség ellen. Már számos ilyen per van folyamatban.

(x) Az angolok bojkottal fenyegetik meg Jugoszláviát. Belgrádi tudósítónk jelenti: A belgrádi angol kolónia, ami a "Wiener Berichterstatler" hivatalos helyen értesül, erősen hangos panaszt emelt a belgrádi kormánynál. Ebből azt állítja, hogy a jugoszláv bankok olyan valutaoperációkat végeztek, amelyeknek célja az idegen ipar és kereskedelem megárosításával a jugoszláv pénzügyi státuszának meg nem engedett módokon anyagi előnyök biztosítása. Az angolok azt állítják, hogy bizonyítékaik vannak arról, hogy ez az operáció a jugoszláv kormány indítványát követi. A belgrád angol kolónia lépéseket tesz, hogy az angol ipar és kereskedelem bojkottálja Jugoszláviát.

SPORT

A bajnokság őszi fordulójának startja

A KAC-Haggibbor bajnoki mérkőzése

- Az Új Kelet tudósítójától -

Szeptember 17 én, vasárnap hivatalosan kezdett venni Kolosvárt az 1922-23. évi bajnokság őszi fordulója. A sorsolás szeszélyessége következtében a bajnokság első napján Kolosvár két nagy rivális csapata, a KAC és a Haggibbor legényeje találkozik. A két csapat legutolsó mérkőzése 0:0 eredménnyel eldöntetlenül végződött és így a KAC és a Haggibbor szeptember 17-iki bajnoki mérkőzése már emiatt is igen érdekesnek és izgalmassá válik.

A csapatok szorgalmas tréninggel készülnek a nagyfontosságú bajnoki mérkőzésre, amely meggyőző lesz az új bajnoki szezon őszi fordulójának. Ugy a KAC, mint a Haggibbor — a rendelkezésére álló játékosanyagból — a legjobb összeállításban veszi fel a küzdelmet, hogy a maga részére biztosítsa az értékes bajnoki pontokat.

A szezon első bajnoki mérkőzése mellett igen mirős sportprogram kerül lebonyolításra szeptember 17-én a városi sporttelepen. A KAC országos atlétikai versenye — amely bevezetője lesz a KAC-Haggibbor bajnoki mérkőzésnek — nagy érdeklődést vált ki sportkörökben. Arad, Temesvár, Petrozseány, Valkán és Marosvásárhely legjobb atlétái mérik össze erejüket az Universitaten, a KKASE és a rendszeres egyetemi nagy formában lévő versenyzőivel. Különösen a KAC atlétái ambiciójánál, hogy megismételjék szeptember 8-iki sikeres aradi szereplésüket és hogy beigazolják, hogy a hazai pályán még az aradiaknál is jobb eredményeket tudnak elérni. Az előmérkőzéseket, amelyekel vasárnap délelőtt bonyolítanak le, díjtalanul tekintheti meg a közönség. A vasárnap délután tartandó döntőküzdelmek és a KAC-Haggibbor baj-

noki mérkőzés jegyeit elővételben a László parfüméria (Piata Unirii 13 sz.) árulja.

Labdarúgás

A temesvári bírókongresszus. A kolosvári B. Rák Testülete sordán este látogatott értekezletet tartott, amelyen a szeptember 17-én Temesvárt tartandó országos bírókongresszus nagyjelentőségű kérdéseit tárgyalta le. A kolosvári bírói kar képviseletében Molnár Lajos BT elnököt és Nagy Lajos szék. bírói delegáltak a temesvári országos bíró-értekezletre. — Elhatározta az értekezlet, hogy a temesvári kongresszus után szeptember 20-án, sordán rendkívüli közgyűlésre hívja össze a kolosvári B. Rák Testülete tagjait. A delegátusok a rendkívüli közgyűlésen beszámolnak a temesvári kongresszusról és megfogadják az új B. Rák Bizottsága és a többi bírótestületi szervek megválasztását. A temesvári értekezlet fogja megállapítani az országos B. Rák Testülete állandó székhelyét is.

A CFR Nagyváradon. A kolosvári CFR futballcsapata, amely az elmúlt vasárnap a marosvásárhelyi MTK ellen aratott 3:1 arányú győzelemmel adta tanúbizonyosságát nagy formájáról, szeptember 17-én, vasárnap Nagyváradon a Törökvas bajnoksáppal tartó barátságos mérkőzést. A két jó formában lévő csapat találkozását nagy érdeklődés előzi meg.

Achduth (Déva) dilettáns csapata — Dévai MTK old-boy 2:1 (1:1). Déváról jelentik: A dilettánsok kikészülve, az első mérkőzésen szeptember 14-én 4:1-es vaszteségűt, Gergely két góljával, megérdemelt győzelmet aratott a DMTK öreg legényein. A DMTK old-boy gólját Kiss István. Bíró Szilárdi József (DMTK).

Achduth ifj. — DMTK ifj. 2:1 (1:1). Az ifjusági mérkőzés sokkal több érdeket nyújtott, mint az est követő mérkőzés. Az Achduth négy tartalékkal handcsapsalva is fölénytel játszott, bár a halves erősen értes Ciron II. hiányát. A gólokat József és Simon rugták. Jót voltak József, Gergely és Neumann III. (Achduth) és Deroian, Maris I., Szeete I. és Albert I. (DMTK). Bíró Párdoz (DMTK).

Eredeti gyári árban kötött kabatok, swetterek, harisnya és keztyű Blatt kötött-szövött áruháza Cluj, Főter 13. 1394

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET Habima Erdélyi Zsidó Színpad Igazgató S. Stramer Die Stiefmutter premierje. Sordán este a Habima népszerű társulat, a "Die Stiefmutter" című drámát játszotta. A közönség, mint eddig is, zsufolásig megtöltötte a színteret. A Stiefmutter mely pszichológiaival megirt darab, mely nagy drámai jelentőséssel hozza a mostohaanya által tragédiába torzított család sorsát. A darab írója elsőrangú megfigyelő, aki erős realitással építette fel a drámaikat meg lehetőségei szövevényes meséjét, amár exozotikus tulajdonságos hosszú és bonyodalma néhol valószínűtlen motívumokon nyugszik. A társulat tagjai a siker érdekében mindent megtettek. Elsősorban Blind Arankát kell megemlítenünk, aki a technikailag nehezen megoldható kisfiú szerepében elsőrangú alakítást nyújtott s akit tiszta prózája nagyobb színpadra predesztinál. Stramer az apa szerepében megindító volt, Rabinovitzé markánsan hozta a gonosz mostohát.

Siramerné töt kiváló moly szerevszó Rabinovitz Wader. A pelte a m

Pénteken n Szombaton, szünet Vasárnap Itzko Nagy sorral Hétfőn pro Kedón A Szerdán: p Csütörtök: Freur Pénteken ninos Vasárnap, bérlet

Péntek: A re de Szombat d ka el Fő vá Szombat e me ha ka Vasárnap (M) Vasárnap (C) Hétő: A uj ár

A Kék f jának legsze sága a Kék csupa ötlet, kacagtatja a A magyar s a Kék frakk padri próbák Hollandi nap Kálm Hollandi me Vén b Szombaton Vén bakanc Szentgyörgy val, Papp K pekben. A csöb 2 lei. Ernani. tán Miklós, este az Ern dást opera- jak meg s el ajtókat bezá Vasgyár 3 órakor O adják Poór györgyivel, főszerepekbe

Egyetem a világhíres Hedda Gab asszony, mi ját, az olasz zini megráz FIC A váro távolsá lis holc korlátt ilyen k nyolc gazdas NOV. MUNK Teljes mány átvehet Calea BÉRES

Stramerné a leány szerepében nyújtott kiválót, míg Waldberg ezuttal komoly szerepben bizonyította színpadraszó hivatottságát. Jók voltak még Rabinovitz, Weinbergné, Tessler és Wieder. A közönség melegen ünnepelte a művészeket.

Heti műsor

Pénteken nincs előadás.
Szombaton, szeptember 16-án hérlétszünetben: Zu spät.
Vasárnap premierbérlet 4. szám: Karlitzkoviós elő vendégfelléptével Nagy kabaré-est. Teljesen új műsorral.
Hétfőn premierbérlet 5. szám és Kedden A bérlet 5. szám: Die Schöte. Szerdán: premierbérlet 6. szám és Csütörtökön A bérlet 6. szám: Mein Weib's Freund
Pénteken és szombaton ünnep miatt nincs előadás.
Vasárnap, szeptember 24-én premierbérlet 7. szám: Jeruzsálem leánya.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Péntek: A hollandi menyecske. (Operett-ujdonság második sor. Rendes helyárakkal. Napi bérlet 6. szám [C].)
Szombat d. u. 3 és 5 órákor: Vén bakancsos és fia a huszár. (Mozielőadás igen olcsó helyárakkal. Főszereplők: Szentgyörgyi István, Poór Lili, Papp Katinka, Réthely Ödön.)
Szombat este fél 8 órákor: A hollandi menyecske. (Operett-ujdonság harmadszor. Rendes helyárakkal. Napi bérlet 7. sz. A.)
Vasárnap d. u. 3 órákor: Vasgyáros. (Mérsékelt helyárakkal.)
Vasárnap este: A hollandi menyecske. (Operett-ujdonság negyedszer. Általános bérletszünetben. Premier helyárakkal.)
Hétfő: A hollandi menyecske. (Operett-ujdonság ötödször. Rendes helyárakkal. Napi bérlet 8. sz. B.)
A műsorra tűzött előadások jegyei előre megvásárolhatók a színház pénztárándi.

A Kék frakk. A vígszínház elmúlt évadjának legszenzációsabb sikerű vígjáték-ujdonsága a Kék frakk volt: Telivér párisi darab. csupa ötlet, csupa szellem. Három órán át kacagtatja a közönséget ellenáthatatlanul. A magyar színház jövő heti ujdonsága lesz a Kék frakk, amelyből már folynak a színpadi próbák.

Hollandi menyecske. Kedd estig minden nap Kálmán Imre ragyogó operettje, a Hollandi menyecske kerül színre.

Vén bakancsos — Mozihelyárakkal. Szombaton délután 3 órákor és 5 órákor a Vén bakancsos és fia a huszár kerül színre Szentgyörgyi Istvánnal, Poór Lilivel, Laczkóval, Papp Katinkával, Réthelyvel a főszerepekben. A legdrágább jegy 7 lei a legolcsóbb 2 lei.

Ernani. Lévy Iona, Takács Mihály, Brecht Miklós, Sugár Frigyes fogják kedden este az Ernani főszerepeit énekelni. Az előadást opera-bérletben, opera-helyárakkal tartják meg a előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.

Vasgyáros — délután. Vasárnap délután 3 órákor Ohnet színművét a Vasgyárosadják Poór Lilivel, Tárayval, Baróttival, Szentgyörgyivel, Oláh Ferenczel, Réthelyvel a főszerepekben s olcsó helyárakkal.

MOZGÓK MŰSORA

Egyetem mozgóban: pénteken végződik a világhíres Ibsen dráma megfilmesítése. Hedda Gabler, a második részről. Hedda asszony, minden rokonszenvre érdemes alakját, az olasz filmszínésznő Italia Almirante Manzini megrázó tökélyvel ábrázolta.

FIGYELEM!

A várostól három kilométernyi távolságra fekvő 33 katasztrális holdnyi területű, tagosított, korláttal bekerített birtok, melyen két szoba, egy konyha, nyolc marhára istálló és más gazdasági épületek vannak,

NOV. HÓ 1-TŐL RÉSZBENI MUNKÁLTATÁSRA KIADÓ.

Teljes felszerelés marhaállomány és elegendő takarmány átvethető. Értekezni lehet: Cluj, Calea Decebal (Rudolf-ut) 56. BÉRESS városi tanácsossal

Valutapiáo szeptember 14-én

TÖZSDÉK	Lei	cech kor.	márka	fran. frank	svájci frank	lira	osztr. kor.	magy. kor.	font sterl.	dinár	leva	langy. márka	dollár	holl. forint	török font	svéd kor.
Bukarest valuta deviza		565 545	12 10	1252 1225	30 32	697 708	26 20	737 7	685 730	178	91	225 160 165			91	
Bécs ... valuta deviza	520	2507	49	5710	141	3190		32	333200			1150	749			
Prága valuta deviza			190	225	560	126	4	120	132	40		45	29			
Berlin ... valuta deviza	1050	52		120	297			63	7000				1575	612		
Zürich ... valuta deviza		1785	32			2235	750	17				8	533			
Paris ... valuta deviza	815		85		247	5570	02		5844				1319			
Budapest valuta deviza	16	80	185	190	460	104			11000				2430	145		

MISSIR ÁRUHÁZ

Sir. Memorandumul (v. Unio-utca) 11.

Mélyen leszállított árak! Óriási választékban!

Szövetek:

- Vejours de Laine
- Peau de Marmodt
- Peau de Laine
- Sealskin plüsch
- Elsőrendű Gabardinok
- Gyapju Marocain
- Trico kelmék 2 m. széles

Selymek:

- Charmandt
- Charmeuse
- Satin de Chine
- Crepe de Chine
- Crepe Satin
- Crepe Marocain
- Crepe Georgette
- Ponge minden színben
- Mintás Foulard

Angol szövetek férfi öltönyöknek és kabátoknak

Óriási választék új fazonú férfi, női gyermekcipőkben

Nagyobb tétel Berliner Posztó nagy és kicsi

himzett

KENDŐ

Engross eladás!

Engross eladás!

valamint más féli fejkendők érkeztek

Judovits Lázár

kendő és szövőfonál nagy kereskedésébe

Cluj, Szép-utca 2.

1363 TELEFON: 858.

PALATÁBLÁT

és mindenféle rövidárut csak a „PROGRESS”

import-cégnél ORADEA-MARE vásároljon

Feltűnően olcsó engross árak! Kérjen árajánlatot

Kepes Elek orvosi kötszerész

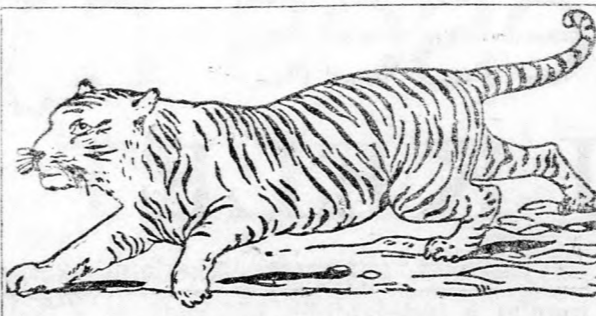
Oradea-Mare, Sas-passage

Ajánlja saját készítményű sérültöket, haskötőit stb. Női és férfi övszerek nagyraktára

Mártonffy Testvérek & Co

ujjonnan berendezett világvárosiszőrmearuházában legújabb modellek, elsőrangú szőrmék, mindennemű szőrmecikkek, — szücskellékek nagyban és kicsinyben. — Szolid bevásárlási forrás!

Cluj-Kolozsvár, Piata Unirei 20. (Főter)

Telefon 10-25.

1396

Sürgöncim: Mártonffypelz.

Marosvásárhely legelőkelőbb és legelőnyösebb bevásárlási forrásai:

Parfümeria **IDEAL** Illatszertár
Telefon: 132. 4644 Főter 5.

Sándor Mór & Co. gyarmat és vegyesáru nagykereskedése
Telefon: 102.

Slepák ékszerész, órák és műtövs
Mindenféle finom ékszer és órát raktáron tart. 4646

Wolster és Kertész Székelyföld legnagyobb úri divat, fehérnemű, kalap és cipőáruháza
FŐTÉR 35.

Kiss Endre nődivatáruháza „Au Bon Gout” Paris-Bukaresti áruház lerakata. Főter 41.

Zephier ingblousok

Vászon öltönyök
Tennisz nadrágok 1330

Neumann M.

cégnél, Cluj, Piata Unirii No. 14. Főter

ÁTUTALÁSOK!

a külföld bármely részébe legszolidabban eszközöl a

Forgalmi Bank Rt.

Cluj, az Urania palotával szemben. Idegen pénznemek vétele és eladása, folyó számlák, lombardkölcsönök, betétek naptól-napig a legmagasabban kamatoztatnak.

Telefon 1-69 és 7-25.

